

**2023 წლის ერთიანი ეროვნული საგამოცდო პროგრამა
სამოქალაქო განათლებაში**

გამოცდაზე აბიტურიენტს მოეთხოვება:

- საპროგრამო მასალის ცოდნა;
- სოციალურ-პოლიტიკური ცნებების, ტერმინების, კონცეფციებისა და სტრუქტურების ცოდნა და ადეკვატურად გამოყენება;
- სოციალურ-პოლიტიკური მოვლენებისა და პროცესებისათვის დამახასიათებელი არსებითი ნიშნების, მსგავსება-განსხვავებების დადგენა, კრიტიკული ანალიზი;
- სოციალურ-პოლიტიკური მოვლენებისა და პროცესების შეფასება, მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების განსაზღვრა;
- ფაქტსა და მოსაზრებას შორის განსხვავების დადგენა, ინფორმაციის კრიტიკული ანალიზი;
- სხვადასხვა სახით წარმოდგენილი ინფორმაციის ორგანიზება, წყაროების ანალიზი;
- საზოგადოებრივი პრობლემების გააზრება, პრობლემის გადაჭრის გზების დასახვა;
- პრობლემის გადაწყვეტის პროცესში დემოკრატიული მოქალაქეობის კონცეფციების გამოყენება;
- სამოქალაქო პოზიციის შემუშავება, კრიტიკა, დაცვა, დემოკრატიულ ღირებულებებზე დაფუძნებული არგუმენტირება;
- აზრის ლოგიკურად, თანმიმდევრულად, არგუმენტირებულად ჩამოყალიბება.

სამოქალაქო განათლების საგამოცდო ტესტით მოწმდება:

- საპროგრამო მასალის ცოდნა და მისი გამოყენების უნარი (რეპროდუცირება);
- სხვადასხვა სახით (ტექსტი, რუკა, ფოტო, დიაგრამა) წარმოდგენილი მასალიდან საჭირო ინფორმაციის გამოყოფა (იდენტიფიცირება);
- ერთი და იმავე ინფორმაციის სხვადასხვა სახით გამოხატვა (ტრანსფორმაცია);
- საპროგრამო მასალის გააზრების, ანალიზის, განზოგადებისა და ინფორმაციიდან დასკვნის გამოტანის უნარი (პროდუცირება);
- დამოუკიდებელი, კრიტიკული აზროვნების უნარი (თავისუფალი პროდუცირება).

საკითხთა ჩამონათვალი	საკითხთა დაზუსტება
----------------------	--------------------

<p>1. პიროვნება და საზოგადოება</p>	<p>1.1. პიროვნების არსი, იდენტობა, სოციალიზაცია, პიროვნული განვითარება;</p> <p>1.2. პიროვნების ადგილი და როლი საზოგადოებაში;</p> <p>1.3. აქტიური მონაწილეობის ფორმები და მეთოდები: ეფექტური კომუნიკაცია, თანამშრომლობა, ლიდერობა, სტრატეგიული დაგეგმვა, გადაწყვეტილების მიღება, პროექტის მომზადება, დისკუსია და დებატების წარმოების წესები, კვლევა;</p>
<p>2. მრავალფეროვანი გარემო და მშვიდობიანი თანაარსებობა</p>	<p>2.1. კულტურა და მისი მრავალფეროვნება;</p> <p>2.2. რელიგია, როგორც კულტურის ფენომენი;</p> <p>2.3. სტერეოტიპი, სტიგმა;</p> <p>2.4. თანასწორობა, დისკრიმინაცია, დისკრიმინაციის სახეები;</p> <p>2.5. ტოლერანტობა;</p> <p>2.6. საქართველოს კულტურული მრავალფეროვნება;</p>
<p>3. კონფლიქტი და მშვიდობის მშენებლობა</p>	<p>3.1. პიროვნული და საზოგადოებრივი კონფლიქტი, კონფლიქტის ტიპები, გამომწვევი მიზეზები, კონფლიქტის გადაჭრის სტრატეგიები, კონფლიქტურ სიტუაციაში ქცევის სტრატეგიები, კონფლიქტის მოგვარების გზები;</p> <p>3.2. შეიარაღებული კონფლიქტი, დევნილები და ლტოლვილები;</p> <p>3.3. საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის პრინციპები;</p> <p>3.4. საზოგადოებაში მშვიდობიანი თანაარსებობის საფუძვლები;</p> <p>3.5. საერთაშორისო არასამთავრობო და სახელმწიფოთაშორისი ორგანიზაციები;</p> <p>3.6. საქართველოს ურთიერთობების პრინციპები მსოფლიოს სხვა ქვეყნებთან;</p>
<p>4. სახელმწიფო და სამართალი</p>	<p>4.1. სახელმწიფო, სახელმწიფო მმართველობა, მმართველობის ფორმები, ნიშნები, ფუნქციები, მოწყობა, სახელმწიფოს ტიპები;</p> <p>4.2. პოლიტიკა, პოლიტიკური იდეოლოგიები, პოლიტიკური რეჟიმები;</p> <p>4.3. ხელისუფლების არსი და მიზანი, კონსტიტუციური მმართველობა;</p> <p>4.4. სამართლებრივი სახელმწიფო, მისი მახასიათებლები, სამართლებრივი კულტურა;</p> <p>4.5. კანონის უზენაესობა და კანონიერება;</p> <p>4.6. ადგილობრივი თვითმმართველობა;</p> <p>4.7. საქართველოში სახელმწიფოს განვითარების ძირითადი ეტაპები;</p>

	<p>4.8. საქართველოს სახელმწიფოს კანონმდებლობა და მისი კავშირი საერთაშორისო სამართალთან;</p> <p>4.9. კონსტიტუციის ძირითადი პრინციპები, კონსტიტუციის სახეები;</p> <p>4.10. საქართველოს კონსტიტუციონალიზმის მოკლე ისტორია;</p> <p>4.11. საქართველოს კონსტიტუციის ძირითადი პრინციპები;</p>
5. დემოკრატიის არსი და მისი ძირითადი ინსტიტუტები	<p>5.1. დემოკრატიის მიზნები, ღირებულებათა საფუძვლები და პრინციპები;</p> <p>5.2. თანამედროვე დემოკრატიის განვითარების ტენდენციები, წარმომადგენლობითი დემოკრატია;</p> <p>5.3. დემოკრატიული ინსტიტუტები და მათი მნიშვნელობა;</p> <p>5.4. დემოკრატიის განვითარების ძირითადი ისტორიული ეტაპები საქართველოში;</p>
6. სამოქალაქო საზოგადოება და მონაწილეობა	<p>6.1. საზოგადოებრივი ინტერესები და სამოქალაქო საზოგადოება;</p> <p>6.2. არასამთავრობო ორგანიზაციები, მასმედია, ინტერესთა ჯგუფები და არაფორმალური საზოგადოებრივი გაერთიანებები;</p> <p>6.3. საზოგადოებრივი პრობლემების გადაწყვეტაში მონაწილეობა;</p>
7. მოქალაქეობა	<p>7.1. მოქალაქის სოციალური როლები;</p> <p>7.2. მოქალაქის უფლებები, მოვალეობები და პასუხისმგებლობა;</p> <p>7.3. მოქალაქის როლი ქვეყნის დემოკრატიის განვითარებაში, აქტიური მოქალაქეობა;</p> <p>7.4. სახელმწიფო მოხელე და საზოგადოებრივი კონტროლი;</p> <p>7.5. მოქალაქეთა ჩართულობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში;</p>
8. ადამიანის უფლებები და თავისუფლებები	<p>8.1. ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების საფუძვლები;</p> <p>8.2. ადამიანის უფლებების განვითარების ძირითადი ისტორიული ეტაპები;</p> <p>8.3. ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების არსი;</p> <p>8.4. ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების კლასიფიკაცია;</p> <p>8.5. ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების განმსაზღვრელი ფუძემდებლური დოკუმენტები;</p> <p>8.6. ადამიანის უფლებათა დაცვის მექანიზმები;</p>

<p>9. მდგრადი განვითარება</p>	<p>9.1. მდგრადი განვითარება და მისი ასპექტები; 9.2. განათლება და მისი ხელმისაწვდომობა; 9.3. სოციალური დაცვა და მისი გარანტიები; 9.4. ჯანსაღი ცხოვრების წესი, სოციალური დაავადებები; 9.5. არასრულწლოვანთა დანაშაული; 9.6. კორუფცია; 9.7. ტრეფიკინგი, უსაფრთხო მიგრაცია; 9.8. გლობალიზაცია;</p>
<p>10. ეკონომიკა</p>	<p>10.1. ეკონომიკის ძირითადი საკითხები; 10.2. ძირითადი ეკონომიკური სისტემები; 10.3. ბაზარი და კონკურენცია; 10.4. ეკონომიკური საქმიანობა, მეწარმეობა; 10.5. შრომის ბაზარი; 10.6. პროფესიონალიზმი და ცოდნის ეკონომიკა; 10.7. კეთილდღეობის არსი და მნიშვნელობა; 10.8. სახელმწიფოს ეკონომიკური ფუნქციები; 10.9. საზოგადოებრივი საქონელი და მომსახურება; 10.10. სოციალურ-ეკონომიკური უსაფრთხოება და პოლიტიკა; 10.11. სახელმწიფო ბიუჯეტი და გადასახადები; 10.12. ფული და მისი ფუნქციები.</p>